

Franz i Marion

Marta Moreno Pizarro

Introducció / Tobies Grimaltos

TEATRE
bromera

Premi de Teatre Palanca i Roca - Ciutat d'Alzira

PERSONATGES

MARION, dona jove
SRA. JANSEN, dona major

Amsterdam, 1944. Llar de la senyora Jansen. La xicoteta sala d'una casa humil, amb una cuina al cantó on bull una olla. Una taula braser, un parell de cadires, un balancí amb un coixí, un sofà xicotet, un aparador amb portes de vidre que deixen veure una vaixel·la modesta i una prestatgeria amb molt pocs adornaments i algun marc de fotos. Una tauleta minúscula al seu costat sobre la qual hi ha un telèfon. Mobles molt austers i cuidats, propis d'una senyora major. En el balancí, una labor de costura.

(La SRA. JANSEN li posa la tapa a l'olla i va a asseure's al balanci, ajudada d'un bastó per l'ostensible coixesa, per reprendre la labor de costura. Es bressola suaument i cantusseja. MARION s'acosta a la casa molt a poc a poc, dubitativa, amb molt de pesar i plorosa. Porta un bebé d'alguns mesos en braços, adormida. Després de molt d'esforç i lluita interior, toca a la porta.)

SRA. JANSEN. Franz, eres tu? Fill meu, ja era hora que arribares, el sopar estarà llest de seguida. Passa, la porta està oberta!

(Entra MARION.)

MARION. Senyora Jansen, soc jo, Marion.

SRA. JANSEN. Marion? Filla, quina alegria! No sabia que vindries. Passa, passa, no et quedes a la porta. Franz no ha arribat encara, va marxar d'hora aquest matí i encara no ha tornat. Havies quedat ací amb ell? *(S'alça treballlosament.)* Has portat la xiqueta! *(Besa MARION a les dues galtes, li fa moixaines al bebé.)* Ai, que preciosa que està, i quines galtetes de pa tou que té! Deixa-me-la, deixa-me-la!

MARION. No la desperte, senyora Jansen, per favor.

SRA. JANSEN. No la desperte, carinyet, no et preocupes. *(Agafa el bebé.)* Que bonica, tan adormideta! Ai, la meua xicotina! Si no fora per aquests angelets, qui voldria ja continuar vivint? Els majors ja hem vist de tot i hem passat per tot. I ens hem afartat de guerres i de fam i de penes. Però els fills continuen venint al món i continuen portant alegria i dolçor a la vida. Aquest és el pa que porten davall del braç! Tat que sí, xicotina? Erika, bonica meua, i com estàs de grosseta ja! Amb eixa careta que fa goig veure! *(A MARION.)* Ha agafat bastant de pes, veritat? Ajuda'm a asseure'm. *(S'asseu al balanci amb el bebé, ajudada per MARION.)* Estàs alimentant-la bé. T'apanyes per a aconseguir ous? Llet?

(MARION manté tot el temps una actitud de reticència. La SRA. JANSEN sembla no adonar-s'è'n.)

MARION. A les granges ens apanyem bé, senyora Jansen. El meu veí Willem em porta ous i formatge cada setmana i Henrik, el lleter, passa per casa cada dos o tres dies.

SRA. JANSEN. Encara sort! Com que tu no pots donar-li de mamar... Mira tu que quan em vaig quedar embarassada de Franz ja eren molts els mesos de racionament. El meu marit, que en pau descansa, va fer de tot perquè jo poguera menjar una miqueta bé. Ni t'ho imagines! I així i tot el pobre Franz, quan va nàixer, era tan xicotet que pareixia un ratolinet, amb

aquells bracets esquelètics, i aquelles cametes... Els polzes del meu marit eren més gruixuts, mira el que et dic. No hi havia menjar per a tots... Ara, que el meu Franz va vindre al món amb una fam de viure i unes ànsies per tirar endavant que... Se m'agarrava als pits amb les dues mans i mamava amb tanta força i tantes vegades al dia que a la nit m'havia de posar draps xopats amb aigua freda perquè em cremaven els mugrons. I va tirar endavant. I tant que va tirar! Li vaig donar tot el que tenia i em va deixar els ossos secs, però mira'l ara, tan bonic, tan home, tan responsable, tan treballador. El que fa el meu fill no està pagat, sempre cuidant-me..., cuidant-me a mi i també a la seua germana, eh?, sempre pendent que no ens falte de res... Mira, de tot tinc, fins i tot un telèfon, no hi ha res que jo puga trobar a faltar. Tinc el millor fill del món, mira el que et dic. Tan atent, tan generós... Per cert, et va donar Franz la robeta que em van donar a l'església per a la xiqueta?

MARION. Sí, senyora Jansen. Me la va portar dilluns a la cita.

SRA. JANSEN. Jo no m'hi haguera atrevit, però Franz em va insistir molt perquè la demanara. Allí em coneixen de tota la vida i, clar, amb la teua situació... Que la xiqueta és un àngel i no té culpa de res, a veure si m'entens, però així i tot a una no li agrada que ningú pense... Ja m'entens. No deixa de ser una vergonya. Ara, que jo li ho vaig dir al pastor, eh? No et penses. Vaig ser molt sincera amb ell, li vaig dir que la robeta

era per a la teua xiqueta i que la xiqueta no era filla del meu Franz, que tu l'havies tinguda amb un altre home sense haver-t'hi casat, però que Franz et coneixia des que anàveu junts a escola i que des que et va veure al registre civil amb la xiqueta s'havia proposat ajudar-te. I que ni la teua xiqueta ni tu anàveu a patir fam i que no hi havia res més a dir. El meu Franz és així, ja li ho vaig dir al pastor. Que ell fa el seu treball i no es fica en res ni li importa el que facen els altres, però que ell sap el que ha de fer i li és igual el que en pense la resta, que no s'avergonyeix que el vegen fent café amb tu, i que fa mesos que és el teu amic i t'aconsegueix cupons de menjar. I li vaig dir al pastor: mire si és bo que, si algun dia Marion l'arribara a voler, ell la voldria a ella i a la xiqueta fins al final dels seus dies. Encara que Erika no siga filla seua! Això no m'ho ha dit ell, eh?, però ho dic jo, que el conec, que té el cor fet de pa. I el pastor em va dir que així és, que Franz és un home molt bo, que és un home de Déu de veritat i que beneït l'home que no mira els pecats del passat en una dona per a entregar-li el seu cor. Ui, la dona del pastor de poc no es posa a plorar de l'emoció. I que tots els xiquets són fills de Déu i cap no té culpa del que hagen fet les mares. I em va dir també que tu havies tingut molta sort de retrobar-te amb ell, Marion. Tants funcionaris com hi havia al registre de Plantage Kerklaan! Vas anar tu a buscar-lo, sabies que hi treballava quan vas anar a registrar la xiqueta?

MARION. No, senyora Jansen, no ho sabia. Ni tan sols el vaig reconèixer quan em va cridar a la seua taula. Va ser ell qui va vindre a buscar-me després.

SRA. JANSEN. És tan atent, el meu Franz. I no se li oblidava un nom, mira el que et dic. Per això és tan bon funcionari i l'aprecien tant al registre. Sempre tan responsable, i sempre tan obediènt, sense ficar-se en res que no siga assumpte seu, i sempre fa el que ha de fer. Els caps l'adoren! Però bé, això segur que tu ja ho sabbies, que Franz sempre em diu que quan aneu a fer un café us trobeu amb uns i altres.

MARION. Deixem a la xiqueta, senyora Jansen, que es despertarà.

SRA. JANSEN. Dona! Que no, que no es desperta! La meua Erika bonica! Mira-la, que xicotiua, si sembla una nina, tan adormideta. Des que el meu Franz queda amb tu a mi em fa menys companyia, aquesta és la veritat, però no em puc queixar perquè així que es va posar a treballar a mi m'ha tingut sempre com una reina. No tots els fills fan això per les seues mares, mira el que et dic. I també és veritat que ja era hora que se li assentara el cap, encara que siga amb una mare soltera. No és per ofendre't, Marion. Però no et negaré que jo hauria preferit que coneguera alguna xica més... no sé, més normal, ja m'entens; però bé, pense jo, que tot siga per a bé, si és el que vol el meu Franz, bé estarà. S'ha fixat en tu, per alguna cosa deu ser. Que a vegades em pregunte, tan diferents com són, que no és que et conega molt, Marion, però

eres sempre tan callada i tan seriosa, i el meu Franz és d'allò més simpàtic i molt alegre, i li agrada riure's i gaudir. És amic de tot el món! I em pregunte com sereu com a parella, si és que sou parella, que jo no ho sé, perquè alguna cosa us deveu contar quan quedeu, no tot deu ser menjar pastissos; d'alguna cosa deveu parlar... O parla ell tota l'estona? Perquè en un matrimoni han d'aportar els dos, que no siga només l'un parlar i l'altre escoltar. Que no dic jo que vulga casar-se amb tu, eh?, que a mi no m'ha dit res. Però li note jo que està molt pendent de tu, i el conec, i tant d'interés, encara que siga també per ajudar, no és normal. I qui no voldria aquesta preciositat de xiqueta... Si resulta a la fi que ell et vol a tu i tu el vols a ell, perquè mira, la cosa que haja de ser, serà. A més, que al registre està molt ben posicionat i no crec que fer-se parella teua pugja afectar-lo en el seu ascens professional. Tothom m'ho diu: que bé treballa el teu Franz, que seriós que és, que contents estan amb ell.

MARION. Senyora Jansen, done-me-la, per favor.

SRA. JANSEN. Mira hui: ben d'hora que se n'ha anat aquest matí a treballar. I mira quina hora és. (*La SRA. JANSEN, sense deixar de parlar, s'alça treballosament del balancí, deixa la xiqueta al sofà i hi col·loca un coixí perquè no caiga.*) Clar, ara tenen moltíssima faena. Des que van atacar el registre de Plantage Kerklaan, amb tots els arxius que es van perdre en l'incendi, i ara cal tornar-lo a fer tot, i encara sort que sempre hi ha gent responsable com el meu Franz. Mira el que

et dic, jo no sé què els passa a alguns pel cap, entrar en un edifici del govern a posar bombes i desbaratar el treball de tanta gent responsable, i fer por a tothom, què van aconseguir, a veure? Que els executaren, això és. Sense contemplacions! A tots ells, fins als que eren... Tu ja m'entens...

MARION. Com... Com diu...?

SRA. JANSEN. Sí, dona, els dos homes aquells que hi van participar que eren... ja saps... amics especials... I ara els toca als altres, als de sempre, pagar els plats trencats, i dedicar-hi més hores de treball per a recompondre el registre, i fixat les hores que són i el meu Franz encara treballant i sense aparéixer. Clar, com que els seus caps compten amb ell per a tot... Però bé, no crec que tarde molt, ja és quasi l'hora de sopar.

MARION. Senyora Jansen...

SRA. JANSEN. Vinga, va, ajuda'm a parar taula, que deu estar a punt d'arribar. *(Ha agafat tres plats de l'aparador i els ha posats en les mans a MARION.)* L'estofat ja deu estar quasi llest i és el menjar favorit de Franz. Un dia t'he d'ensenyar a fer-lo, perquè si al final us caseu, Franz voldrà que li'l faces igual que li'l faig jo, o almenys que intentes fer alguna cosa que s'hi parega. Ara és difícil trobar pit de vedella i he de fer-lo amb el que hi haja, però quan acabe la guerra i tot torne a la normalitat t'ensenyaré com fer-lo perquè, en rostir la carn, se't quede tan tendra que la puga menjar un bebé de bolquers. *(MARION va col·locant dos plats damunt la taula, amb molta renuència i cada vegada*

més carregada pel pesar i el conflicte intern. La SRA. JANSEN s'encarrega de l'olla, els gots i els coberts mentre continua parlotejant.) I la normalitat tornarà, mira el que et dic. Cap guerra dura per sempre i aquesta tampoc. I tampoc no ens està anant tan malament a nosaltres, que els alemanys fa ja quatre anys que estan ací i excepte això de Rotterdam dels primers dies, que sí, que va ser molt roïn, però que des d'aleshores ens estan respectant. A mi què m'importa el govern i qui mane i qui governe? Jo no em fique en política, que no n'entenc, ni en vull entendre. Jo el que vull és viure tranquil·la i a gust i que el meu fill estiga bé i que hi haja pau i que estiguem tots bé. El que els polítics facen o desfacen amb les seues coses no m'interessa. Quan acabe la guerra tot tornarà a la normalitat, i a més, que tots ens acabem acostumant a tot. Mira tu amb Franz, que eixiu junts i festegeu; la gent us veu fent-vos un café i menjant pastissos i ningú no es recorda que tu ja tenies una filla abans de començar a eixir amb ell. No saps quina sort que has tingut. Tan bo, tan treballador, tan afectuós... Amb ell podries arribar a tindre una vida normal i perfecta, malgrat el que vas fer. Deixeu ja els dos de donar-li allargues a l'assumpte! Si ell no et trau el tema, trau-li'l tu a ell i dis-li que vols formar una família, i tindre fills seus. I donar-me nets! Que els xiquets són l'alegria de la casa. *(Apaga el foc i s'adona de MARION, paralitzada amb el plat a la mà.)* Marion, què et passa? Posa el plat que falta, que en som tres per a sopar! I Franz, què passa que tarda tant?

(MARION llança el plat a terra i esclata en plors.)

SRA. JANSEN. Marion, què et passa?

(MARION plora.)

SRA. JANSEN. Marion!

MARION. Franz...

SRA. JANSEN. Marion!

(MARION continua plorant sense poder parlar. La SRA. JANSEN perd la paciència i s'encara de forma agressiva envers MARION.)

SRA. JANSEN. Marion, parla d'una vegada, què et passa?!

Què passa amb Franz?

MARION. Franz no vindrà.

SRA. JANSEN. Què dius?

MARION. Franz no vindrà.

SRA. JANSEN. Com que no vindrà, on està?!

MARION. Franz no vindrà!

SRA. JANSEN. Què estàs dient, dona?!

(MARION torna a plorar.)

SRA. JANSEN. Parla d'una vegada, desgraciada, on és el meu fill?!

MARION. *(Plors i singlots.)* A la granja.

SRA. JANSEN. A la granja? A Huizen? Per què és Franz a la granja?

MARION. Ha vingut aquest matí a ma casa, amb la patrulla; buscaven jueus.

SRA. JANSEN. Jueus? I per què han anat a ta casa? Per què? *(Pausa. El seu to es torna agressiu.)* Què estaves fent, desgraciada?

(MARION respira, mira amb determinació la SRA. JANSEN.)

MARION. A la granja tinc amagats dos xiquets.

SRA. JANSEN. *(Esbalaïda.)* Xiquets? Quins xiquets? Amagats? Xiquets de qui, teus?

MARION. No, senyora Jansen, no són meus. Són xiquets jueus, Tom i Lexi Polak, els fills de Frederik Polak.

SRA. JANSEN. Xiquets jueus? Xiquets jueus? Els xiquets de Frederik Polak? Qui és aquest home? Però és que són teus?

MARION. No, senyora Jansen, no són meus. Són els germans d'Erika. Erika tampoc és meua.

SRA. JANSEN. La xiqueta? La xiqueta no és teua? I és jueva? La xiqueta és jueva?

(MARION s'interposa entre la SRA. JANSEN i el bebé.)

MARION. La xiqueta és jueva, senyora Jansen. No la vaig tindre jo, però ara és meua. Legalment és meua, Franz la va registrar.

SRA. JANSEN. Legalment és teua, què estàs dient? Li has donat el teu nom? Marion! Com fas això, desgraciada,